

**Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний вищий навчальний заклад
«Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки»
Дніпропетровської обласної ради»**

**СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕТНОМУЗИКОЗНАВСТВО: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»**

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 3**

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Навчальна дисципліна «Етномузикознавство: теорія і практика» є вибірковим компонентом підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти «магістр». Актуальність предмета визначається необхідністю глибокого вивчення витоків та розвитку традиційної музичної культури людей, представників української нації, їх унікальних традицій, звичаїв, обрядів, у тому числі характерних для південних теренів. В рамках курсу розглядаються такі питання, як джерела та методи вивчення традицій, обрядів та їх пісенної складової України та регіону; традиційні інструментальні інструменти та виконувана на них музика, методи транскрибування словесного та пісенного текстів, особливості експедиційної діяльності та архівування матеріалів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах курсу здобувачі другого рівня вищої освіти «магістр» формують загальні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки:

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові:

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС – 5, курс – перший, семестри I–II, загальний обсяг – 150 годин, з них практичних – 76 години, самостійних – 74 годин.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Етномузикознавство: теорія і практика» є формування у майбутніх фахівців сучасного творчого мислення на основі провідних методологічних засад вивчення фольклору, засвоєння знань щодо виникнення і формування української традиційної культури, визначення її типових рис; ознайомлення з нематеріальною культурою українського народу, його психологічними особливостями, концентрування уваги на місцевих особливостях функціонування.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. ПРН 3 Визначати стильові і жанрові ознаки музичного

твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Етномузикознавство: теорія і практика» вивчається на першому курсі (I–II семестри) та є важливим навчальним компонентом. Для набуття практичного досвіду з предмету необхідні знання з дисциплін, отриманих в курсі дисципліни «Україна: історія та сучасність», «Етномузична культура України», «Етномузикознавство», «Розшифровка фольклору». Курс «Етномузикознавство: теорія і практика» пов'язаний з вивченням наступних дисциплін циклу професійної підготовки: «Регіональна етнографія», «Магістерська (кваліфікаційна) робота».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Етномузикознавство: теорія і практика» реалізується у вигляді практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, збирання інформації, метод міжпредметних зв'язків, метод жанрової атрибуції, аналітичний метод, метод розшифровки фольклорних експедицій.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ.

Тема 1. Фольклор в системі народної традиційної культури.

Тема 2. Теоретичні засади народної музики.

Тема 3. Транскрипція і аналіз народних пісень.

Тема 4. Основи експедиційної роботи та запису музичного фольклору.

Тема 5. Обробка і систематизація матеріалів.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. До контрольних заходів відносяться поточний та підсумковий контроль. Основними формами контролю знань є опитування, перевірка самостійних робіт студентів та їх захист на занятті. **Поточний контроль** передбачає перевірку поточних завдань, відпрацювання академічних заборгованостей. **Підсумковий контроль** – проводиться з метою оцінки результатів навчання та здійснюється у формі проведення семестрового **заліку** в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає самостійну роботу та роботу у колективі. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вовк Федір Студії з української етнографії та антропології : *нова редакція* / Федір Вовк ; передм. О. Г. Таран ; прим. О. Г. Таран, С. Л. Маховської, Ю. С. Буйських; упорядн. О. О. Савчук. Харків : Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с.

2. Вовчак А. Організація електронних фольклорних документів під час польового дослідження. *Актуальні питання східноєвропейської етномузикології*: зб. наук. статей / ред.-упоряд. Г. Пшенічка, Р. Слюжинскас. Вип. 1. Дніпро : ЛІРА, 2018. С. 61–90.
3. Вовчак А., Довгалюк І. Документування фольклорної традиції. Засади організації і проведення польового фольклористичного дослідження, транскрибування й архівування зібраного фольклорного матеріалу: метод. реком. для студ. філол. ф-ту спеціалізації «фольклористика». Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 60 с.
4. Грица С. Музичний фольклор з погляду етногенезу. *Проблеми етномузикології*: зб. наук. пр. / упоряд. О. Мурзіна. К., 2004. Вип.2. С. 5–23.
5. Грица С. Необрядовий фольклор західних регіонів України: регіонально-жанрова антологія / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Київ : видавництво Ліра-К, 2020. 764 с.
6. Іваницький А. Основи логіки музичної форми (проблеми походження музики): Навч. посібник. К.: Альтерпрес, 2003. 180 с.
7. Іваницький А. Український музичний фольклор. Підручник для вищих навчальних закладів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 320 с.
8. Іваницький А. Історичний синтаксис фольклору. К., 2009. 402 с.
9. Клименко І. Обрядові мелодії українців у контексті слов'яно-балтського ранньотрадиційного меломасиву: типологія та географія. Т. 1 : Монографія. Київ : НМАУ ім. П. Чайковського, 2020. 360 с.
10. Клименко І. Обрядові мелодії українців у контексті слов'яно-балтського ранньотрадиційного меломасиву: типологія та географія. Т. 2 : Атлас. Київ : НМАУ ім. П. Чайковського, 2020. 100 с.
11. Луканюк Б. Курс музичного фольклору: У 3-х книгах / Львівська національна музична академія імені Миколи Лисенка; Кафедра музичної фольклористики; Проблемна науково-дослідна лабораторія музичної етнології. Львів: СПОЛОМ, 2022. Книга 1: Лекції. 512 с.
12. Луканюк Б. Курс музичного фольклору: У 3-х книгах / Львівська національна музична академія імені Миколи Лисенка; Кафедра музичної фольклористики; Проблемна науково-дослідна лабораторія музичної етнології. Львів: СПОЛОМ, 2022. Книга 2: Зразки. 392 с.
13. Луканюк Б. Курс музичного фольклору: У 3-х книгах / Львівська національна музична академія імені Миколи Лисенка; Кафедра музичної фольклористики; Проблемна науково-дослідна лабораторія музичної етнології. Львів: СПОЛОМ, 2022. Книга 3: Прилоги. 592 с.
14. Хай М. Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція). Дрогобич: Коло, 2007. 544 с.

Додаткова

1. Cossack songs of the Dnipropetrovsk Region [Козацькі пісні Дніпропетровщини (англ. мовою)] / упорядк. Дніпропетровська консерваторія ім. М. Глінки; передн. слово Є. Г. Удада. Дніпропетровськ : «ЛізуновПрес», 2015. 60 с.
2. Intangible heritage of Dnipropetrovsk Region [Нематеріальна культурна спадщина Дніпропетровщини]. Дніпро, 2017. 51 с.
3. Актуальні питання східноєвропейської етномузикології : зб. наук. статей. Вип. 1. / ред.-упоряд. Г. Пшенічка, Р. Слюжинскас. Дніпро : ЛІРА, 2018. 268 с.
4. Бабенко В. А. Этографический очерк народного быта Екатеринославского края. Екатеринослав : Типография Губернского Земства, 1905. 149 с.
5. Білий В. Лоцманські пісн. *Дніпровські лоцмани : нариси з історії та історіографії* (Пам'яті Анатолія Васильовича Бойка присвячується). Херсон, 2012. С. 338–340.
6. Верменич Я. Південна Україна на цивілізаційному пограниччі / Відп. ред. В. А. Смолій. Київ : Інститут історії України НАН України, 2015. 482 с.
7. Від колискової – до лебединої. *Пісні Апостолівщини в записах бандуриста Віктора Кириленка* / упоряд., вст. ст., прим. М. О. Долгова; передн. слово К. П. Фролової. Дніпропетровськ : «Акцент ПП», 2014. 312 с.
8. Глушко М. Етнографічне районування України: стан, проблеми, завдання (за матеріалами наукових досліджень другої половини ХХ – початку ХХІ століть). *Вісник Львівського університету. Серія історична*. Вип. 44. Львів, 2009. С. 179–214.
9. Гончаренко О. Досвід діалектного районування на підставі мелічних параметрів (весільні пісні Сумської області). *Проблеми етномузикології*. Вип. 13. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2018. С. 169–182.
10. Гошовський В. Етногенетичні аспекти мелогеографії. *Проблеми етномузикології* : зб. наук. статей. Вип. 5 / ред.-упоряд. І. Клименко. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2010. (Слов'янська мелогеографія. Кн. 1 з доданим атласом). Ч. 1: студії. С. 13–14.
11. Данилейко І., Клименко І. «Барокова» підгрупа зимових пісень типологічної макросім'ї «V55,p4» з «сюжетними рефренами». *Проблеми етномузикології*. Вип. 15. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2020. С. 156–178.
12. Дмитренко М. Видатний український народознавець Микола Сумцов. *Народна творчість та етнологія*. 2004. № 4. С. 3–14.
13. Єфремов Є. Зимові пісні. Колядки і щедрівки. *Історія української музики* : у 7 т. / редкол.: Г. А. Скрипник (голова) та ін.; НАН, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Т. 1. Кн. 1. Київ : Видавництво ІМФЕ, 2016. С. 41–55.
14. Єфремова Л. Народні пісні Черкащини (з колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. стаття Л. О. Єфремової; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ : Логос, 2020. 640 с.

- 15.Єфремова Л. Наспів українських весільних пісень. Київ : Наукова думка, 2006. 190 с.
- 16.Зачикєвіч Т., Клименко І. Весільні пісні Полтавщини: ритмотипологія і географія. *Проблеми етномузикології* : зб. наук. статей з географ. атласом. Вип. 8 / ред.-упор. І. Клименко. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. (Слов'янська мелогеографія. Кн. 4). С. 118–130.
- 17.Іваницький А. Регіонально-жанрова антологія українського музичного фольклору. Том I : Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини / упоряд., стаття А. І. Іваницького; голов. редактор Г. А. Скрипник; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2016. 364 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Зимовий цикл обрядових пісень // Лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки [YouTube], 2019. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HWKGOLA9wy0&t=8s>
2. Козацькі пісні Дніпропетровщини /Лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки, 2017. [YouTube] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UeOYYoy5HUA&t=11s>
3. Козацькі пісні Дніпропетровщини з нотами: Закувала зозуленька /Лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки, 2019. [YouTube] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2zNnqcB6X4g>
4. Козацькі пісні Дніпропетровщини з нотами: Їхав козак в гору за байрак / Лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки, 2019. [YouTube] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qvNEMtk2Dbs>
5. Козацькі пісні Дніпропетровщини з нотами: Ой весна красна, браття, настає // Лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки, 2019. [YouTube] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4j5e98VJ9dU>
6. Козацькі пісні Дніпропетровщини з нотами: Ой за мостом, мостом // Лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки, 2019. [YouTube] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mgTZ6i8wkAU>
7. Козацькі пісні Дніпропетровщини з нотами: Ой з-за гір, з-за гір // Лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки, 2019. [YouTube] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FnkbBQXJwR8>
8. Козацькі пісні Дніпропетровщини з нотами: Ой зима, зима // Лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки, 2019. [YouTube] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a8esuWYMw3E>